

Blashkiv, Oksana

Badania inności w literaturze

Slavica litteraria. 2023, vol. 26, iss. 2, pp. 192-194

ISSN 1212-1509 (print); ISSN 2336-4491 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/SL2023-2-24>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.79455>

License: [CC BY-SA 4.0 International](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20240202

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Badania inności w literaturze

Oksana Blashkiv (Siedlce)

W dniach 28–29 września 2023 roku nasz uniwersytet gościł uczestników międzynarodowej konferencji naukowej nt. *Dominanty tematyczne inności w dyskursach literackich (po 1989 roku)* zorganizowanej przez Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa Uniwersytetu w Siedlcach, Polska. Konferencja została uroczystie otwarta przez Panią Dziekan Wydziału Nauk Humanistycznych dr hab. Beatę Walęciuk-Dejnekę, profesor uczelni oraz Dyrektora Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa UwS dr hab. Sławomira Sobieraja, profesora uczelni. W tegorocznym spotkaniu wzięli udział badacze z 18 ośrodków naukowych z dziesięciu krajów: Polski, Czech, Słowacji, Litwy, Ukrainy, Rumunii, Wielkiej Brytanii, Szwecji, Szwajcarii, USA.

Należy zaznaczyć, że była to już trzecia konferencja poświęcona problematyce inności. Poprzednie odbyły się w latach 2021–2022 w trybie zdalnym, a każde spotkanie gromadziło badaczy z wielu ośrodków naukowych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych. W roku 2021 tematem przewodnim była problematyka Innego i inności w literaturze europejskiej po 1989 roku, który to rok uznaje się za punkt zwrotny w dziejach współczesnej Europy. W tomie monograficznym, który ukazał się w 2022 roku¹, przedstawiono szereg pytań wraz z próbami odpowiedzi na nie: jakie są aktualne podejścia metodologiczne do problemu inności w literaturoznawstwie (I. Pospíšil, L. Mnich), w jakim stopniu literatura ukazuje całą złożoność funkcjonowania miejsc heterogenicznych i Innego w nich (Krupowies), kim jest Inny we współczesnych tekstach literackich (Awtuchowicz) oraz w jakich obszarach współczesna literatura dostrzega inność (Pukhon'ska, Hajduk, Vorontsova). Badacze rozpoznawali w tekstach literac-

kich różne formy inności: etniczną, historyczną, zawodową (Blashkiv, Gaidash), kulturową (Kaczmarczyk, Stelingowska, Yakovenko, Czerkasyna), językową, co też określiło temat następnego spotkania naukowego.

Druga konferencja miała miejsce w 2022 roku i skupiała się na obrazie bohatera literackiego jako innego a prezentacja tomu monograficznego odbyła się tradycyjnie w pierwszym dniu tegorocznej konferencji². Bohaterowie omawianych w monografii tekstów literackich tworzą pewne typy wyodrębnione ze względu na reprezentowaną przez nich inność, która ujawnia się w konkretnej sytuacji jako niezbędna rama dla zaistnienia relacji Ja – Ty (gdzie drugi człon może występować w wersji rozbudowanej: On/Ona/Wy/Oni/One). Są to: bohaterowie w drodze, czyli migranci i współcześni nomadzi, tacy jak podróżnicy czy turyści (Dzyk, Kaczmarczyk, L. Mnich, Blashkiv, Vorontsova, Yakovenko), osoby naznaczone doświadczeniem wojny (Pukhons'ka, Gaidash), niepełnosprawni i osoby o nienormatywnej cielesności (Hajduk, Stelingowska, Guseva, Krupowies), osobowości twórcze, poddające refleksji własną odmienność (Shroma, Czerwińska) oraz bohaterowie społecznego marginesu, których inność nosi znamiona wykluczenia (Kanchura, Veklych, Tyczko).

Celem tegorocznej konferencji było poszukiwanie dominant tematycznych inności w dyskursach literackich. Uczestnicy pracowali w kilkunastu sekcjach tematycznych. W pierwszej sekcji interpretacje obrazu „moskwita” we współczesnej powieści rosyjskiej *Serce Parmy* [Сердце Пармы] Aleksieja Iwanowa przedstawił Leonid Heller (Uniwersytet w Lozannie, Szwajcaria). Swój pogląd na zmiany w recepcji literatury rosyjskiej od początku wojny na Ukrainie

1 *Inny/Inność we współczesnej literaturze europejskiej*. Eds. Ludmila Mnich – Oksana Blashkiv – Walentyna Krupowies. Siedlce, 2022.

2 *Bohater utworu literackiego jako Inny w literaturze europejskiej po 1989 roku*. Eds. Ludmila Mnich – Oksana Blashkiv – Walentyna Krupowies. Siedlce, 2023.

zaproponował Roman Mních (Uniwersytet Warszawski). Dialog z innym na podstawie zbioru wierszy Serhija Żadana *Życie Marii* stał się tematem badań Aliony Tyczyninej (Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. Jurija Fedkowycza, Ukraina), a odsłony inności w poezji Wojciecha Ossolińskiego omawiał prof. Andrzej Borkowski (Uniwersytet w Siedlcach).

Stale obecnym tematem badawczym podczas kolejnych konferencji w Siedlcach jest spotkanie innego w podróży: Walentyna Krupowies skupiła się na postaci Moliwdy w powieści Olgi Tokarczuk *Księgi Jakubowe* (Uniwersytet w Siedlcach), Ludmiła Mních przedstawiła postać Innego w krótkich formach prozatorskich Artema Czajaja (Uniwersytet w Siedlcach), Kristina Vorontsova (Uniwersytet Jagielloński) przeanalizowała obrazy innych w zbiorze opowiadań *Bajki nowego Helheim* Maxa Freia (Swetlany Martynchik), autorki urodzonej na Ukrainie, żyjącej na Litwie i piszącej po rosyjsku, a specyfikę współczesnych poetów zakarpaccy przedstawił Volodymyr Kemiń (Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobyczu, Ukraina).

Kolejną dominantą tematyczną wyodrębnioną w ramach tegorocznej konferencji była problematyka normatywnej i nienormatywnej cielesności. Switłana Hajduk (Uniwersytet w Siedlcach) przedstawiła interpretację powieści *Słodka Darusia* Marii Matios w dyskursie traumy i choroby, Anna Gaidash (Uniwersytet Kijowski im. Borysa Hrinchenki) omówiła semantyczno-kompozycyjną specyfikę końcowej fazy starości na podstawie opowiadań Sofii Andruchowycz *Starzy ludzie*, a Bogdan Paramonov (Charkowski Uniwersytet Narodowy im. Wasyla Karazina) przedstawił twórczość francuskiego pisarza, krytyka literatury oraz telewizyjnego prezentera Frédéric Beigbedera w kontekście „cancel culture”.

W drugim dniu konferencji zainteresowania naukowe uczestników objęły trzy kolejne tematy: obcość cudzoziemca, zjawisko emigracji oraz zawodową inność profesorów-naukowców. Michaela Pešková (Uniwersytet Zachodnioczeski w Pilźnie, Czechy) wygłosiła referat nt. systemu kategorii wartościowania innego na podstawie porównania współczesnej literatury czeskiej i ro-

syjskiej. Olesya Veklych (Kijowski Uniwersytet Narodowy im. Tarasa Szewczenki, Ukraina) zaproponowała analizę obrazów ukraińskich oraz włoskich bohaterów w powieści Oleksandry Iwanuik *Amor(t)e*. Marianna Figeđyová (Uniwersytet Świętych Cyryla i Metodego w Trnawie, Słowacja) skupiła się na obrazach inności w powieści Ludmiły Ulickiej *Wesoły pogrzeb*, a Svitlana Namestiuk (Czerniowiecki Państwowy Uniwersytet Medyczny, Ukraina) przedstawiła własną interpretację postaci głównej bohaterki powieści Amelie Nothomb *Antechrista*. Kryzys tożsamości przeżywany przez kobietę-emigrantkę w sztuce polsko-amerykańskiej autorki Martyny Majok *Ironbound* był tematem referatu Anny Bendrat (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Polska), a Jurate Radaviciute (Uniwersytet Wileński, Litwa) skupiła się na problematyce tożsamości w kontekście rodzinnych więzi na podstawie powieści Salmana Rushdiego *Quichotte*.

Podczas tegorocznych obrad została wyodrębniona osobna sekcja na temat „profesora jako innego”. Swoje analizy przedstawili reprezentanci kilku krajów i świat uniwersytecki został opisany przez pryzmat polskiej, ukraińskiej, słowackiej, rumuńskiej oraz szwedzkiej literatury. Merritt Moseley (Uniwersytet Karoliny Północnej w Asheville, USA) przedstawił analizę powieści Oksany Zabużko *Badania terenowe nad ukraińskim seksem* jako „innej” w odniesieniu do powieści akademickiej jako gatunku. Corina Selejan (Uniwersytet Luciana Błagi w Sibiu, Rumunia) zaprezentowała w referacie nt. *Otherring the Academic and Magical Realism in Three Romanian Post-Communist Novels* rumuński realizm magiczny ujawniający się na gruncie powieści uniwersyteckiej po upadku komunizmu w Rumunii. Oksana Blashkiv (Uniwersytet w Siedlcach) skupiła się na obrazach outsiderów w uniwersyteckich powieściach Stanisława Rakúsa które odzwierciedlają życie akademickie od lat 50. do lat 80. XX wieku na Słowacji. Elżbieta Perkowska-Gawlik (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Polska) i Julie Hansen (Uniwersytet w Uppsali, Szwecja) zaprezentowały interpretację utworów określanych jako kryminał akademicki, a mianowicie powieści Zofii

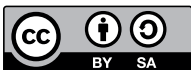
Tarajło-Lipowskiej *Śmierć dziekana* oraz Johana Tralau *Höken sjunger om död* [The Hawk Sings of Death, 2023].

W pierwszym dniu zakończenie obrad nabrało charakteru interdyscyplinarnego: dr Marcin Sutryk (Uniwersytet w Siedlcach) wystąpił z refe-

ratem analizującym kulturowe zjawisko „selfie”, który jednocześnie był wprowadzeniem do wystawy pt. *Autoportret z bananem. Ja jako INNY* w Galerii A Uniwersytetu w Siedlcach, której otwarcie zgromadziło liczne grono gości, w tym wielu uczestników konferencji.

dr Oksana Blashkiv

Instytut Językoznawstwa i Literaturoznawstwa
Wydział Nauk Humanistycznych, Uniwersytet w Siedlcach
ul. St. Konarskiego 2, Siedlce 08-110, Polska
oksana.blashkiv@uph.edu.pl

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-SA 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>). This does not apply to works or elements (such as image or photographs) that are used in the work under a contractual license or exception or limitation to relevant rights.